

Yûnus Emre'de Makro Ölçekte Ritim

DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜNAY TULUM*

Öz

İnsanın ferdî ve içtimaî varlığının izleri pek çok vasıta ile takip edilebilir. Manzum ve mensur kaleme alınmış çeşitli dil ve kültür malzemelerini içeren edebiyat tarihi bunlardan biridir. Zira ferdin kültürü, içinde bulunduğu sınıfın ve toplumun dünyasından soyutlanamaz. Şu açıktır ki kültürde birlik; aynı dili konuşmak, başka bir dili konuşan insanlardan farklı şekilde düşünmek, hissetmek ve onlardan ayrı heyecanlara sahip olmak demektir. Türk Edebiyatı tarihinde kendi zamanının dilini işleyerek meydana getirdiği edebî eserlerle yedi asırdan beri kültür birliğini sürdürmemizi sağlayan Türkçenin klasik şairi Yûnus Emre'nin bu başarısı, dikkatimizi onun kullandığı dil üzerinde toplamamız gerektiğini göstermektedir. Bu makalede Oğuzcaya dayalı yerli ve millî bir yazı dilinin kuruluş dönemi şairlerinden olan Yûnus Emre'nin eserlerinde makro ölçekteki ritmi/âhengi yakalamak için hangi bakışımı/paralel cümlelerden yararlandığı etraflıca incelenecektir.

Anahtar sözcükler: Yûnus Emre, *Dîvân*, *Risâletü'n Nushiyye*, ritim/âhenk, bakışım, cümle, sözdizimi

RHYTHM ON A MACRO SCALE IN YÛNUS EMRE

Abstract

The traces of the individual and social existence of human can be followed by many means. The history of literature, which includes various language and cultural materials written in verse and prose, is one of them. Because the culture of the individual cannot be isolated from the world of the class and society in which he / she lives. It is clear that unity in culture means speaking the same language; it is thinking, feeling differently, and having different emotions from people who speak another language. The success of Yûnus Emre, the classical poet of Turkish, who has enabled us to maintain the cultural unity for seven centuries with the literary works he created by processing the language of his time in the history of Turkish Literature, shows that we should focus our attention on the language he used. In this article, which symmetrical/parallel sentences used by Yunus Emre, who is one of the poets of the founding period of a local and national written language based on Oghuz, in order to capture the rhythm/harmony at the macro scale in his works will be examined in detail.

Keywords: Yûnus Emre, *Divan*, *Risâletü'n Nushiyye*, rythm, symmetry, sentence, syntax

GİRİŞ

Ritim/âhenk, geleneksel olarak düzenli bir tempo, bu tempoyu oluşturan unsurlar (Yunan ve Latin şiirindeki vezin gibi) ve temponun uygulanması şeklinde tanımlanır (Aviram, 2002: 161). Ritim, ses veya melodinin belli aralıklarla tekrarlanmasına da denir (Güldaş, 2003: 261). Öncü dilbilimcilerden olan Emile Benveniste (1902-1976), Yunanca “rhythmos” kelimesinin anlamına dikkat çekmiştir. Akmak mânâsına gelen “rheo” fiilinden türetilen “rhythm” kelimesi Platon öncesinde hareketli bir nesnenin şekli ya da dansçının vücut şeklini karşılamakla birlikte Sokrates’te belli bir ölçüye tabi olmayı ifade eder. Metrik olma Platon’da da sürdürülür. Platon’dan sonra ise ritim bugünkü anlamına ulaşır (Aviram, 2002: 162).

Emile Benveniste’yi örnek alan teorisyenlerden olan Julia Kristeva (1941-), Philippe Lacoue-Labarthe (1940-2007) ve özellikle Henri Meschonnic (1932-2009) ile Charles Bernstein (1950-)'e göre ritim, söylemin öznelğine göre şekillenen bir formdur ve okuyucuya bir yazarın eserini belirlemede yardımcı olur (Aviram, 2002: 165). Friedrich Wilhelm Nietzsche (1844-1900) ise “ritm, öznellikten ötürü ve bireyselliğin kuralı olarak bir aksaklıktır” der. Lacoue-Labarthe ritmin düşünceyi hem şekillendirdiğini hem de bozduğunu söyler (Aviram, 2002: 170).

Dil kullanımlarından özellikle şiir, taşıdığı meter/metre=vezin dolayısıyla günlük dilden farklı ve ayrıcalıklı olarak bir ritmik katmana sahiptir. Üstelik şiirin nesirden ayrıldığı ya da nesrin şiire yaklaştığı noktalar yine ritmik yapılar aracılığıyla belirgin hale gelir. Öyleyse ritim, her dilde bulunmakla birlikte vezin, şiirsel ritmin önemli bir parçasıdır (Short, 1996: 127). Ancak ritmin ayrıntılı tespiti, ölçü/vezin kullanımının da ötesine geçmeyi gerektirir; çünkü ritmi yani âhengi oluşturan unsurlar *ses, gramer, vezin, kelime uyumları* ile *cümle üyelerinin sayı ve sıralanışının meydana getirdiği bakışlımlı kullanımlar yani paralelliklerdir*. Edebî bir eserde estetik etkinin bütünüleyici parçaları sayılan bu unsurlar, bugüne kadar yazılmış hem yerli hem yabancı belâgat kitaplarında bir kişinin aklında tutabilmesi gerçeğiyle çelişecek kadar çok sayıda terimle karşılanmıştır.

Sesten başlayarak cümleye kadar uzanan aslında permütasyondan başka bir şey olmayan ritim, “Sinan Paşa’nın Nesrinde Ritmik Unsurlar (Tazarru’nâme Üzerinde Tahlil)” adlı doktora tezinde yepyeni ve son derece pratik bir şablonla ele alınmıştır. Teklif edilen bu yeni metotla ritim “Ses Yinelemeleri”, “Vezin Yinelemeleri”, “Kelime Yinelemeleri” ve “Cümlede Bakışım” başlıklarıyla matematiksel bir sistematığe oturtulmuş, paralelliklerin daha da net görülebilmesi için bu başlıklar altındaki her bir ritim unsuruna bir renk tayin edilmiştir (Çelikelden, 2018, s. 2-3.).

Sinan Paşa’nın yakaladığı ve en belirgin üslup özelliği haline getirdiği ritmin ayrıntılarıyla gözler önüne serilmesi ve ileride bu konuda yapılabilecek üslup/stil çalışmalarına öncü bir çalışma olabilmesi gayesiyle telif edilen, şiir için de geçerli olan bu ritmik şablon, “Sinan Paşa’nın Şiiri” başlıklı bildiri (Çelikelden, 2019a) ile “Sinan Paşa’nın Şiir Cümlelerinde Bakışım” başlıklı makalede (Çelikelden, 2019b) Tazarru’-nâme’nin apayrı bir çalışmanın konusu olarak bir kenara bırakılan şiir parçalarına da uygulanmıştır.

Özetle eski nesrin kurucusu Sinan Paşa, eserini sestem başlayarak cümleye kadar çıkardığı ritmik yinelemelerle örmüştür. Başta, ortada ve sonda ses uyumları olmak üzere nesirde 51, şiirde 38 ses tipi denkleği kurmuş, kökteş kıyâsî masdarların ismi fâ’illeri ile ism-i mef’ûllerini ve mimli masdarlar ile müştereklik gösteren kalıplarla oluşan kalıpça ses denkliklerini de kullanmış, aynı

işlevdeki Arapça, Farsça, Türkçe her türlü ek ve bağlam tekrarıyla doğan gramer uyumlarından faydalanmış, kelime vezinleriyle sağlanan uyumla birlikte toplam 10 farklı şekilde kelime yinelenmesine yer vermiş ve son olarak isim ve fiil cümlelerinin meydana getirdiği nesirde 224, şiirde 125 bakışimli/paralel cümle tipi ile Türk diline edebî bir yazı dili niteliği kazandırarak, dilimizin söz dizimi yetkinliğinin sınırlarını tanımamız için adeta bir anayasa oluşturmuştur (Çelikelden, 2019a, Tulum, 2021).

Öyleyse ses, gramer, vezin, kelime uyumları bir metnin *mikro ölçekteki* ritmini, cümle üyelerinin sayı ve sıralanışının meydana getirdiği bakışimler/paralellikler ise metnin *makro ölçekteki* ritmini ortaya çıkarır (Tulum, 2021, s.278). Eagleton da pek çok şiirsel etkinin dilbilgisi gibi ses tonu veya ruh halinden daha 'nesnel' olma avantajına sahip sözdizimi aracılığıyla gerçekleştiğini ve bu nedenle de sözdiziminin işleyiş biçimlerine bakılmak suretiyle söz konusu şiirsel etkinin daha kolay biçimde kanıtlanabileceğini ifade etmiştir (2011, s.192). Sinan Paşa'nın en önemli ve en belirgin ritim kaynağı olan bakışimli/paralel cümle tiplerini bilim dünyasına sunan bu yeni metot, Türk şiirinin kurucuları arasında sayılan Yûnus Emre'nin cümleleri için de bir hareket noktası sağlamıştır. Dolayısıyla bu makaledeki amaç, Yûnus Emre'nin makro ölçekteki ritimden ne kadar faydalandığını tespit etmek ve tıpkı Sinan Paşa'da olduğu gibi bakışimli/paralel cümlelerin Yûnus Emre için bir üslup aracı sayılıp sayılmayacağını irdelemektir.

Saru Saltuk'un halifesi olan Barak Baba'nın dervişi Tapduk Baba'ya intisab eden Yûnus Emre (Gölpınarlı, 1961, s.368), Fuad Köprülü'nün 1919'da yayımladığı *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar* adlı kapsamlı eserinde bilim dünyasına tanıtılmıştır. Yûnus Emre'nin *Dîvân'ı* ile *Dîvân* yazmalarının ve baskılarının başına da konan *Risâletü'n-Nushiyye* adlı ahlâkî-didaktik bir mesnevîsi vardır (Yavuz, 2019, s.21).

Yûnus Emre, XX. yüzyılın başından itibaren hem fikir ve duygu muhtevası hem de dil ve üslubu bakımından pek çok çalışmanın odağı halindedir. Yûnus Emre'nin dili ve anlatımı üzerinde daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında şu ortak çıkarımlara varıldığı görülür: Yûnus'un ifadesi eski Türk cümlesinin devamıdır (Hacıeminoğlu, 1994¹, s.156, Akdemir ve Kavruk, 2012, s.124, Kavaklıçeşme Kotan, 2015, s.1154). Yûnus'un cümleleri gerek Farsça ki'li birleşik yapılarla gerek Türkçe'ye özgü yapılarla basit, sıralı ya da şartlı birleşik cümleler hâlinde kurulmuş olup *Risâletü'n-Nushiyye*'deki Farsça edatlarla yapılmış birleşik cümlelerin nisbeti daha fazladır (Hacıeminoğlu, 1994, s.163-164). Yûnus Emre vecize, deyim ve atasözlerini bir üslup özelliği derecesinde (Dede, 1990, s.90, Usta, 1995, s.89, Kaymaz, 2015, s.117-118), ikilemeler ile ses ve kelime/kelime grubu tekrarlarını ise hem bir ritim ögesi hem de zengin bir anlam varlığı oluşturacak biçimde kullanmıştır (Tatçı, 1990, s.72, Dilçin, 1992, s.39,48, Usta, 1995, s.95, Kavaklıçeşme Kotan, 2015, s.1152).

Tunca Kortantamer, şiirde ses ve anlam bütünlüğünü ses ve söz düzenlemelerinde ünlü-ünsüz ilişkileri, çeşitli tekrar tipleri (mısra başı, mısra içi, mısra sonu, beyitler arası kelime/kelime gruplarının tekrarları), Türkçe'nin yıllar boyu oluşturduğu kısa ve anlamca yoğun, kendine özgü vurgular, tonlar kazanmış söz ve anlam birlikleri, kafiye, redif, mısra, paralellikler, vezin, ritim gibi araçlardan yararlanılmasına bağlar. Şiirden şiire, sanatçıdan sanatçıya çeşitlenebilecek ses ve

¹ 1976, Atsız Armağanı, Haz.: Erol Güngör ve M.N. Hacıeminoğlu, İstanbul: Ötüken Yayınevi.

söz düzenlemeleri ise bu söz konusu bütünlükle kuracağı ilişki doğrultusunda edebî değere dâhil olabilecektir, der (1993: 279).

Yûnus Emre'nin eserlerinde Türkçe ses ve söz katmanlarından nasıl yararlandığını gözler önüne seren örnekleri çoğaltılabilecek bu çalışmaların cümle/sözdizimi bahislerinde bakışimli cümlelere değinilmemiş olması dikkati çekmekle birlikte yalnızca "Yûnus Emre'nin Sentaks Özellikleri Üzerine" adlı bildiri metninde (Nerimanoğlu, 1995, s.97-113) Yûnus Emre'nin dilinde "cümle dahili simetri, tam ve yarım simetri, ortak kelimeli simetri" ile "aynen tekrarlar ve soru-cevap" başlıkları altında sınırlı sayıda örnek sunulabildiği görülmüştür.

METOT VE İNCELEME

"Sinan Paşa'nın Nesrinde Ritmik Unsurlar (Tazarru'nâme Üzerinde Tahlil)" adlı eserde teklif edilen yeni metot; "Ses Yinelemeleri", "Vezin Yinelemeleri", "Kelime Yinelemeleri" ve "Cümlede Bakışım" başlıklarından oluşan ritmik bir şablona dayanır. Üstelik oluşan ritmin daha net görülebilmesi için bu başlıkların altındaki her bir ritim unsuruna bir renk tayin edilmiştir (Tulum, 2021, s.2). Makalenin isminden de anlaşılacağı üzere Yûnus Emre'de ses, vezin ve kelime uyumlarının meydana getirdiği mikro ölçekteki ritme değinilmemiştir. Ancak bu yazının amaçları doğrultusunda temel alınan başlık "Cümlede Bakışım" olup, cümle üyelerinin kullanımları, sırası ve hangi renklerle gösterileceğine dair esaslar şunlardır (Tulum, 2021, s.174):

Eski Türkçe'den beri cümlede kelime sırası gramerce sebeplerle yer yer değişegelse de tam yapışlı basit fiil cümlesinde beş üye vardır ve bunların doğrudan sırası şöyledir (Banguoğlu, 2007, s. 532): **kimse**+**zarflama**+**isimleme**+**nesne**+**yüklem**. Vurguya paralel bir gramerce işleyiş teşkil eden değişik sıralanışlar isim cümlesinde de görülmekle birlikte, tam yapışlı basit isim cümlesinde dört üye vardır ve bunların da doğrudan sıraları şöyledir (Banguoğlu, 2007, s.535): **kimse**+**zarflama**+**isimleme**+**yüklem**.

Cümlede yukarıda da görüldüğü gibi

- **Açık yeşil vurgu rengi kimseyi** (=özne)
- **Turkuaz vurgu rengi zarflamayı** (=zarf tümleci, belirteç tümleci)
- **Koyu kırmızı vurgu rengi ile beyaz yazı rengi isimlemeyi** (=dolaylı tümleç, yer tamlayıcısı)
- **Pembe vurgu rengi nesneyi** (=düz tümleç)
- **Sarı vurgu rengi yüklemi** göstermek için kullanılmıştır.

Ayrıca cümle üyesinin müşterek kullanımını belirtmek için büyük M harfi, üst simge olarak müşterek kullanılan üyeye iliştilmiştir. Mesela Kimse^M demek, bakışimli cümlede "kimse" üyesinin ortak olması demektir. Cümle üyelerinin birden fazla olması durumunda ise rakamlar İsimleme₁ + İsimleme₂ gibi alt simge hâlinde üyelere iliştilmiştir.

TDK'nin Güncel Türkçe Sözlüğü'nde bakışım, "İki veya daha çok şey arasında konum, biçim ve belirli bir eksene göre ölçü uygunluğu, simetri"² olarak tanımlanır. Cümlede bakışım

² <https://sozluk.gov.tr/erişim tarihi: 03.10.2021>.

dendiğinde ise bir mısra, bir beyit, bir dörtlüğün içinde; beyitlerin birer mısralarında ya da beyitler arasında cümlelerin unsurlarına göre birbirine mütenâzır yani simetrikli veya diğer bir ifadeyle paralel cümleler kastedilmektedir (bkz. Değerlendirme ve Sonuç Bölümü-2. madde). İncelemede öncelikle isim ve fiil cümlelerindeki cümle üyelerinin sayı ve sıralanışlarının meydana getirdiği bakışimler/paralellikler tespit edilmiş ve hemen ardından bu cümle tiplerinin tam bakışimli ve unsur sayısı ya da unsur değişikliğinden ötürü kusurlu bakışimli olup olmadıkları belirlenmiştir. Bakışimli yani simetrikli cümle tiplerine örnek sayılabilecek beyitler ya da dörtlükler sayfa kısıtlaması düşünöldüğünden yan yana mısralar şeklinde dizilmiştir. Bakışımın tespit edildiği konumlar renklendirilmiş, bakışım yoksa renklendirme yapılmamıştır. İnceleme kısmındaki bu tespitler Değerlendirme ve Sonuç kısmında gruplanarak yorumlanmıştır.

Bu incelemenin veri tabanını Yûnus Emre *Dîvânı*'ndaki toplam 417 şiir ile *Risâletü'n-Nushiyye*'deki 600 beyit oluşturmaktadır. Söz konusu eserler için doktora tezi *Yûnus Emre Dîvânı* (İnceleme-Metin) olan Mustafa Tatçı'nın 2008'de H Yayınlarından çıkan Yûnus Emre Külliyyatı II-Yûnus Emre Dîvânı-Tenkitli Metin ve Yûnus Emre Külliyyatı III-Risâletü'n Nushiyye-Tenkitli Metin adlı yayımları kullanılmıştır. Tatçı 2008a'dan alınan bakışimli cümle tipi örnekleri *şiir numarası/beyit sırası*; Tatçı 2008b'den alınan bakışimli cümle tipi örnekleri ise *beyit sırası* şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca Prof. Dr. Fatih Köksal (2014)'ın şahsî kütüphanesindeki yazmalar arasında kayıtlı olduğunu duyurduğu gayri mürettep bir Yûnus Emre Dîvânı nüshasındaki daha önce Burhan Ümit Toprak (1933), Abdölbaki Gölpınarlı (1943), Faruk Kadri Timurtaş (1972) ve Mustafa Tatçı (1990) tarafından yapılan Divan neşirlerinde yer almadığını belirttiği 17 adet şiir de çalışmanın veri tabanına dahil edilmiştir.

Yûnus Emre'nin şiirlerinde cümle üyelerinin sayı ve sıralanışının meydana getirdiği bakışım/paralellik sağlayan isim ve fiil cümlesi tipleri şöyledir:

İSİM CÜMLELERİNDE BAKIŞIM

1. Kimse+Yüklem

- İşk makâmı 'âlidür 'ışk kadîm ezeldür/İşk sözünü söyleyen cümle kudret dilidür 25/1
 Dinleyen ol işiden ol gören ol gösteren ol/Her sözü söyleyen ol sûret cân menzildir 25/2
 Bu bizüm 'işretümüz oldur bu lezzetümüz/İçüp esridüğümüz 'ışk şerbeti gülidür 25/5
 Söylememek harcı söylemegün hâsıdur/Söylemeklik harcı gönüllerün pâsıdur 29/1
 Cânını 'ışk yolına virmeyen 'âşık mıdur/Cehd eyleyüp ol dosta irmeyen 'âşık mıdur 36/1
 'İlim hod göz hicâbıdur dünyâ âhret hisâbıdur/Kitâb hod 'ışk kitâbıdur bu okunan varak nedür 37/4
 Bu yol uzakdur menzili çokdur/Geçidi yokdur derin sular var 79/3
 Gözleri giryân cigeri püryân/Olmışlar hayrân dîvâneler var 79/6
 Bu 'ışkun dürlü dürlü rengi çokdur/Kimi giryân kimi handân-ı 'ışkdur 90/9
 Yürün gögün safası Mustafâ'dur/Kamu 'ahdün vefası Mustafâ'dur 100/1
 Ayun bedr ü hilâl alnı vü kaşı/Günün nûrî ziyâsı Mustafâ'dur 100/2
 Padişâh heybetinden korhusı yok/Kimesne beğenesi bir husı yok 357
 Açlık sonu toklıkdur/Toklık sonu yoklıkdur/Bu yollar korkulıkdur/Allah görelüm n'eyler 71/4

Her gelen oldur giden ol görünen oldur gören ol /Ulvî vü süflî cümleten oldur ger bana görüne 14/5
 Adı sanı dillerde/Sevgüsü gönüllerde/Şol korkulu yollarda/Allah görelüm n'eyler 71/7
 Atlarınun izi tozlu önleri tabıl-bazılı/İle güne hükmi yazlı şu muhteşem begler yatur 82/5
 Elleri'dür kınalı hem karavaşları tapulu/Kargu gibi uzun boylu gül yüzlü hatunlar yatur 82/7
 'İlim 'ilim bilmekdür 'ilim kendin bilmekdür/Sen kendüni bilmezsin yâ niçe okumakdur 91/1
 Okumakdan ma'nî ne kişi Hakk'ı bilmekdür/Çün okudun bilmezsin hâ bir kurı emekdür 91/2
 Taşum dervîş içüm boş dilüm tatlu sözüm hoş/İllâ ben itdügümi dînin degşüren itmez 117/9
 Ne gelmegün gelmek durur ne bilmegün bilmek durur/Son menzilün ölmek durur tuymadun
 'ışkdan bir eser 28/7

Çok söz hayvân yüküdür az söz erün görkidür/Bilene bir söz yiter cânda gevher varısa 300/9
 Benzüm sarı gözlerüm yaş/Bagrum pâre yüregüm baş/Hâlüm bilen dertlü kardaş/Gel gör beni 'ışk
 n'eyledi 404/4

Taşum biliş içüm yâd dilüm hoş gönlüm mürted/Yavuz işe eyü ad böyle fitne kanda var 41/4
 Leylî-i Mecnûn benem şeydâ-yı Rahmân benem/Leylî yüzün görmege Mecnûn olasum gelür 46/6
 Maksûdumuz dîdârıdı şeyhümüz girçek er idi/Evvel dahı ol varıdı âhir dahı var olısar 63/4
 Dervîşlik bir pîşedür hırkacugı mîşedür/Çok cânavârlar yörür tonında dervîşlerin 149/9
 Yûnus'ıla buna denlü nasîbüm/Gönül dost turagı dilüm şehâdet19/9

Ne dünyâ âhîret ne Kâf u ne Kâf/Bular katre deryâ melekûtun var 48/7

'İşk kadehinden içüp nefis dileginden geçüp/Hak yolına er gibi turmayan 'âşık mıdur 36/2

Dost sevgüsün gönülde cânıla berkitmeyen/Tûl-ı emel defterin dürmeyen 'âşık mıdur 36/3

Dâyim riyâzât çeküp halvetlerde diz çöküp/Hak dîdârı eserin görmeyen 'âşık mıdur 36/4

Kişi dertlü olıcak dermân istegen olur/Kendü derdi dermânın sormayan 'âşık mıdur 36/6

İy Yûnus sen dostunun cefâsına katlangıl/Yüregine 'ışk okın urmayan 'âşık mıdur 36/7

Suçlu suçsuz günahkâr şefâ'at andan umar/Ol Cehennem'de yananlar münkirün inkârıdur 81/6

Yûnus Emrem iş bu sözi cân içinde söyledi/Söyleyen bî-çâre Yûnus Tapduk Emrem sırrıdur 81/7

2. Kimse^M+Yüklem

Söz karadan akdan degül yazup okımdan degül/Bu yürüyen halkdan degül Hâlik âvâzından
 gelür 42/3

3. Kimse+Yüklem^M

Halîl'ün hullesi Ya'kûb'un âhi/Yûsuf'un bend ile-zindânı sensin 282/3

Gözümün nûrî vü gevdem hayâtı/Gönüller tahtının sultânı sensin 282/5

4. Seslenme^M+Kimse+Yüklem

İlâhî derdümün dermânı sensin/Günâhkâr kullarun gufrânı sensin 282/1

5. Yüklem+Kimse

Sensin bu gözümde gören sensin dilümde söyleyen/Sensin beni var eyleyen sensin hemin öndin
 sona 14/2

Er sırrıdur sırrun senün er yiridür yirün senün/Ne yirdedür yirün senün sana soraram iy ağaç 21/6

Yogıdı bu bârigâh varıdı ol pâdişâh/Âh bu 'ışk elinden âh derd oldı dermân bana 12/4

Yayıldı Yûnus adı suçdur cümle tâ'atı/Çalab'um 'inâyeti suçın geçüre meger41/9 (İkinci kısım isim
 cümlesi)

Kibr ü menidür subaşı delim kişidür yoldaşı/Sen olmagıl anun eşi buna uyan yoldan azar 83/6
 Mumlu baldur şer'at tortusuz yagdur tarikat/Dost için balı yaga pes niçün katmayalar57/5
 Yok bu dünyânun vefâsı/Bî-'aded küllî cefâsı/Hiç bunun yokdur vefâsı/Gel yanalum dostlarla
 322/2

'Işk îmâmdur bize gönül cemâ'at/Kıblemüz dost yüzi dâimdür salât 20/1

Senündür Arş u Kürsî Levh ü Kalem/Döner çarh yer tutur hoş hikmetün var 48/11

Kırk bin kırk dört tabakât meşâyih evliyâlar/Dört kapudur kırk makâm dem evliyâ demidür85/3

6. Yüklema+ Kimse+ Yüklemb^M

Ne oran u kıyâs ne nakş u nişân/Ne miyân u kenâr nihâyetün var48/4

Ne reng ü şekl ü hem ne cism ne hod resm/Ne kadd ü kâmetün ne sûretün var 48/5

7. Yüklema+ Kimse+ Yüklemb (VAR=Ø)

Ne dünyâ âhret ne Kâf u ne Kâf/Bular katre deryâ melekûtun var 48/7

Ne Ka'be vü ne mescid ne rükû' u ne sücûd/Hakk'ıla dâim becid olur münâcâtumuz 116/5

8. Zarflama+Yüklem

Yürürisem önümdesin söylerisem dilümdesin/Oturursam yanumdasın ayrukda ne bâzârum var
 43/2

Söylerisem dilümdesin ger tek tursam gönlümdesin/Gönlüm gözüm seni sever ayruk nigârum yok
 durur 52/3

9. Zarflama+Kimse+Yüklem

Ger vuslata irdünise bu derdile firâk nedür/Dostı yakın gördünise bu bakdugun irak nedür 37/1

Eger gerçek 'âşıkısan boynundagı menşûr nedür/Hak yolına sâdıkısan yanlış sanu tezvîr nedür
 56/1

Neyise zâhirün bâtınun oldur/Neyise endişen ol yana yoldur 584

Sûflere sohbet gerek/Ahîlere âhret gerek/Mecnûn'lara Leylâ gerek/Bana seni gerek seni 381/6

10. Zarflama₁+Zarflama₂+Kimse+Yüklem

'Işk kadehinden içüp nefis dileginden geçüp/Hak yolına er gibi turmayan 'âşık mıdur 36/2

Dâyim riyâzât çeküp halvetlerde diz çöküp/Hak didârî eserin görmeyen 'âşık mıdur 36/4

Çün anda dirlik ola Hakk'ıla birlik ola/Varlığı elden koyup ere kullık gerekdür 84/2

Kullık eyle erene şarkdan garbı görene/Senden haber sorana key miskînlik gerekdür 84/3

11. Kimse+Zarflama+Yüklem

Egriligi yaydan egri togrulugu okdan togru/Bu şehir içinde ugru hem kâzî hem sultân nedür 94/2

Âhret yavlak irakdur togruluk key yarakdur/Ayruluk sarp firâkdur hiç giden girü gelmez 103/3

Bu ne kuteh nazar bu ne firâset/Ki bir dem olmadun kendünle halvet 331

12. Seslenme^M+Kimse+Zarflama+Yüklem

Miskîn Yünus zehr-i kâtil 'ışk elinden tiryâk olur/İlm ü 'amel zühd ü tâ'at pes 'ışksuz helâl olmaya
 5/7

13. Kimse^M+Zarflama+Yüklem

Dervîş gönülsüz gerekdür sögene dilsüz gerekdür/ Dögene elsüz gerekdür halka berâber
 gerekmez

14. Kimse+Yüklem+Zarflama

Biri Rahmanîdür cân hazretinden/Biri şeytânîdür gazez yatından 20

Kamular togrudur sen togruyısan/Bulınmaz togruluk sen egriyisen 585

15. Kimse+Yüklem+Zarflama^M

İşk îmâmdur bize gönül cemâ'at/Kıblemüz dost yüzi dâimdür salât 20/1

16. Yüklem+Zarflama+Kimse

Farîza her kişiye kendü sözü/Bakar kendü yolında kendü gözi 546

17. İsimleme+Kimse+Yüklem

Bir niçenün gönline şeytânlar tolup durur/Erenler semâ'ına bunlar gülüşgen olur 58/4

18. Kimse+İsimleme+Yüklem

Yûnus sen anı sanma/Bu 'ışk sana sendendür/Cân kamuya andandur/Allah görelüm n'eyler 71/12

Miskîn olugör bâri benlikden irak yüri/Gönlinde benlik olan dervîşlikden irakdur 84/4

Hak ere benüm didi varlığın erde kodı/Erenlerün himmeti yirden göge direkdür 84/5

19. İsimleme^M+Kimse+Yüklem

Bu 'âlem-i kesretde sen Yûsuf u ben Ya'kûb/Ol 'âlem-i vahdetde ne Yûsuf u ne Ken'ân 260/4

Ol günde gök çatlayısar/İnsân niçe katlanısar/Ol günde kim korkmayısar/Aglaşalum ol gün için 272/3

20. İsimleme^M+Yüklem_A+Kimse+Yüklem_B (VAR=Ø)

Bu 'âlem-i kesretde sen Yûsuf u ben Ya'kûb/Ol 'âlem-i vahdetde ne Yûsuf u ne Ken'ân 260/4

21. Yüklem+İsimleme+Kimse

Kimdür bunda palâs giyen oldur anda hulle giyen/Dilde agızda söylenen ol kimseye gülmeyendür 99/2

22. Kimse₁+Kimse₂+Kimse₃+İsimleme+Yüklem

Erenlerden etek tutan menzil alup Hakk'a yiten/Muhammed nûrına batan ol dünyâyâ kalmayandır 99/1

Bunda şeytâna yâr olan varup anda âvâr olan/Hazret'de yüzi kar'olan erden nazar olmayandır 99/3

Gönlinde ikilik tutan ol metâ'ı bunda satan/Yarın Cehennem'de yatan bunda namâz kılmayandır 99/5

Hûrîlerle bile yatan Uçmak kokusına batan/Anda bülbül olup öten bunda zinâ kılmayandır 99/6

Hûrîlerle sırdaş olan Muhammed ile eş olan/Ol îmânu yoldaş olan bunda yol yanılmayandır 99/7

23. Kimse+Zarflama+Yüklem+İsimleme

Söz ayruksı gerek sultân katında/Çapük olmak gerekdür hizmetinde 252

24. Zarflama+İsimleme+Kimse+Yüklem

Benüm suçum için sana hatâ yok/Senün suçun için sana hatâ yok 551

25. Yüklem+Kimse, Kimse+Yüklem

Benem sâhib-kırân devrân benümdür/Benem key pehlevân meydân benümdür 31/1

Senümdür pâdişâhlık kudretün var/Yaratdun yiri gögi heybetün var 48/1

FİİL CÜMLELERİNDE BAKIŞIM

1. Nesne+Yüklem

Şîrîn hulklar eylegil tatlu sözler söylegil/Sohbetlerde Yûnus'ı hergiz unutmayalar 57/9
 Kelecilerün bişürgil yaramazını şeşürgil/Sözün usla düşürgil dimegil çağ ide bir söz 102/3
 Yûnus sözün anlarsan söz ma'nîsin dinlersen/Sana bir 'amel gerek bunda kimsene kalmaz 103/6
 Adı sanı uşatdum/Küfrümü suya atdum/Miskînliğe el katdum/Allah görelüm n'eyler 71/8
 'Âr-nâmusı bırakdum/Külümü suya atdum/Dervîşliğe el katdum/Allah görelüm n'eyler 71/10

2. Yüklem+Nesne

Diledi göre yüzün işide kendü sözün/Nazar kıldı bir kezin anda cân virdi bana 12/6
 Terk idesin taht u tâci bilesin itdügün göçü/Muhammed Hak yalvarıcı şefâ'atçimiz andadur 44/7
 İşidürem sözünü göremezem yüzünü/Yüzünü görmekliğe cânım viresüm gelür 46/2
 Kogıl bu yoklık bâbını öğren dostluk edebini/Eydürsin sor iste beni bana gelen kâlden bezer83/5
 Akıdayım kanlu yaşum arturayım bagrum başın/Ta ki bulunca nakkâşum seyrân ideyin bir zamân
 253/5
 Okma hadîs ü kelâm/Diyeler 'Aleyhi's-selâm/' Âşıkısan bellü bilem/Tanla seher vaktinde tur 88/7
 Gider gönül teşvîşünü/Bezeme hoyrat nakşını/Uçurmadın cân kuşunu/Gel ikrâr it erenlere 314/4
 Ezân okur müezzîn/Çağırur Allah adın/Yıkma dînün bünyâdın/Tur irte namâzına 315/2
 Hak yolını gözlerisen/Gel yanalum dostlarıyla/' Âşık izin izlerisen/Gel yanalum dostlarıyla 322/1
 Dakındum şeyhlik adın kodum ma'sûk tâ'atın/Virdüm nefsün murâdın kanı Hakk'ıla bâzâr 41/8
 Dimedün bir kez göreyim anı/Dimedün kimseye ol kişi kanı 42

3. Kimse+Yüklem

Ogınlar öğüt almaz yigitler tevbe kılmaz/Kocalar tâ'at kılmaz sarp rûzigâr olmuşdur 76/3
 Atlarınun izi tozlu önleri tabıl-bazılı/İle güne hükmi yazlu şu muhteşem begler yatur 82/5
 Elleridür kınalı hem karavaşları tapulu/Kargu gibi uzun boylu gül yüzlü hatunlar yatur 82/7
 Bir niçemüz Leylî oldı bir niçemüz Mecnûn oldı/Bir niçemüz Ferhâd oldı 'ışkdan haber
 tuyanumuz 118/5
 Sabırlu devleti dâyim olısar/Nasîbi sabr olanlar uluyısar 287
 Ulu-kiçi ağlamışlar server yigitler komışlar/Baş ucında yay sımışlar kırıluban oklar yatur 82/4
 Meydânumuz meydân oldı cânlarımız hayrân oldı/Her dem 'Arş'a seyrân oldı Hazret oldı
 dîvânumuz 118/6
 Hayrum şerüm yazılısar/'Ömrüm ipi üziliser/Sûret benden bozulısar/Âh n'ideyüm 'ömrüm seni
 405/7
 Zamân geçdi devir döndi/Salâdur kudse gidelüm/Bu cihâna gelen gitdi/Salâdur kudse gidelüm
 218/1
 Yûnus bilmez kendü hâlin Hak Çalap söyledür dilin/Bir niçesi yini gelin ak teleme yüzler yatur
 82/9
 Kibr ü menidür subaşı delim kişidür yoldaşı/Sen olmagıl anun eşi buna uyan yoldan azar 83/6
 Dünyâ seven dervîş degül dervîşliği olmaz kabul/Dervîşlikden kaçanların hemân şeyhi şeytân
 olur 97/4
 Ağaç karır devrân döner kuş budaga bir kez konar/Dahı sana kuş konmamış ne gügercin ne hod
 duraç 21/4

Aceb mahlûk irişdi göz yumuban dürişdi/Helâl harâm karışdı assı-ziyân olısar 60/5

4. Yükleme+Kimse

Yandı yüregüm dutuşdı bagrum cigerüm kebâb durur/Âşıklarun şerbetleri bu derdüme sebep durur 47/1

Ölmez bu 'ışk bilişleri esrük meclis serhoşları/Dâ'im bunların işleri ceng ü şeşte rebâb durur 47/6

Esilmiş incü dişleri dökilmiş saru saçları/Bitmiş kamu teşvişleri Hak varlığın almış yatur74/5

El bağlamışdur kamusu Hak Çalap'dandur umusu/Nökerlü kızdur kimisi alınmaduk çoklar yatur 82/8

5. İsimleme+Yüklem

Ağaç ata bindüreler sinden yana göndereler/Yir altına indüreler kimse ayruk görmez ola 6/6

Fânî dünyeden geçerez bâkî mülkine göçerüz/Armagan gerekdür dostu yüklü yükün dutsun dimiş 122/3

'İşkun odına yanayın derdün suyına kanayın/Gördüğüm seni sanayın hayrân olayın bir zamân 253/4

Adı sanı uşatdum/Küfrümü suya atdum/Miskînliğe el katdum/Allah görelüm n'eyler 71/8

'Âr-nâmusu bırakdum/Külümü suya atdum/Dervîşliğe el katdum/Allah görelüm n'eyler 71/10

6. Yükleme+İsimleme

Çıkarmayalım dilden/Ayrılmayalım yârdan/İrlmayalım yoldan/Allah görelüm n'eyler 71/3

Vardum bunların katına bakdum ecel heybetine/Niçe yigit murâdına irememiş ölmüş yatur 74/2

Ecel salam iklimlere vasyet kılam 'âşıklara/Ma'şûkadan diyem sakın oynar 'âşık gönlin atar 78/4

'Âlem 'ilmin okıyan dört mezheb sırrın tuyan/'Âciz kaldı bu yolda bu 'ışka el uramaz110/ 3

Gönlüm düşdi bir sevdâya/Gel gör beni 'ışk n'eyledi/Başumı virdüm gavgâya/ Gel gör beni 'ışk n'eyledi 404/1

Geç mahlûk tâ'atından göz ırma dost katından/Aldanma fânî nakşa fânî nakşı n'ideler39/4

7. Zarflama+Yüklem

Ne böyle cünbişile ola dirlik/Ne böyle dirliğile ola birlik 250

Okıyuban yazmadın yanluban azmadın/Yûnus bu 'ışk sözünü kim bildi bilesidür 64/7

Gündüz olalum sâ'im/Gice olalum kâ'im/Allah diyelüm dâim/Allah görelüm n'eyler 71/6

Dinlemedin anladuk anlamadın dinledük/Girçek erün bu yolda yoklukdur ser-mâyesi 382/2

Her dem yüzüm yire uram Allah'uma şükür kılam/Ben benliğüm dostu virem ne da'vî yâ destân ola 4/7

Üç güne dek oturalar hep işünü bitüreler/Ol dem dile getüreler ayruk kimse anmaz ola 6/7

Okına hadîs ü kelâm/Diyeler 'Aleyhi's-selâm/'Âşıkisan bellü bilem/Tanla seher vaktinde tur 88/7

İşidürem sözünü göremezem yüzünü/Yüzünü görmekliğe cânım viresüm gelür 46/2

Ma'şûka halvetinün yidi kapusu vardır/Ol kapudan içerü seyrân kılasum gelür 46/3

Her kapuda bir kişi yüz bin çerisi vardır/'İşk kılıcın kuşanup cümle kırasum gelür 46/4

Leylî-i Mecnûn benem şeydâ-yı Rahmân benem/Leylî yüzün görmege Mecnûn olasum gelür 46/6

Dost oldu bize mihmân bunca yıl bunca zamân/Gerçek İsmâîl gibi kurbân olasum gelür46/7

8. Yükleme+Zarflama

Namâz kıl îmânıla/Yatmagıl gümânıla/Gidesin emânıla/Tur irtne namazına 315/6

9. Nesne+Zarflama+Yüklem

Hakikatün ma'nîsinin şerh ile bilmediler/Erenler bu dirligi riyâ dirilmediler 38/1

10. Nesne+Yüklem+Kimse

Kelecî bilen kişînin yüzünü ağ ide bir söz/Sözi bişürüp diyenün işini sağ ide bir söz 102/1

Gel ahî iy şehriyâri sözümüzi dinle bâri/Hezâr gevher ü dînârî kara top rag ide bir söz 102/4

Kişi bile söz demini dimeye sözün kemini/Bu cihân Cehennem'ini sekiz uç mag ide bir söz 102/5

11. Kimse+Nesne+Yüklem

Felek benüm işüm başarımaya/Melek benüm yolumu varımaya 193

Bir niçeleri 'ışk düzer bir niçeleri 'ışk bozar/Bir niçeler esrük gezer eyle kim var harâb durur 47/2

Kimî 'avret oğlan sever kimi mülk-hânûmân sever/Kim ser-mâye dükkân sever bu dünyê hâlden hâledür 59/3

12. Kimse+Yüklem+Nesne

Yûnus bilmez kendü hâlin Hak Çalap söyledür dilin/Bir niçesi yini gelin ak teleme yüzler yatur 82/9

Sabır ıssı bilür ol neyidüğün/Sa'âdetli dutar sabrun didüğün 301

13. Kimse+İsimleme+Yüklem

Bu dünyânun meseli bir ulu şâra benzer/Velî bizüm ömrümüz bir tîz bâzâra benzer 69/1

Bir niçemüz Hak'dan aldı bir niçemüz Hak'dan toldı/Bir niçe Süleymân oldu 'ışk tahtına binenümüz 118/4

Bu şârda hayâllerün haddi vü şumârı yok/Bu hayâle aldanan otlar tavara benzer 69/6

Bu şârdan üç yol çıkar biri cennet biri nâr/Birisinin arzûsı maksûd dîdâra benzer 69/7

Bu şârın sultânı var cümleye ihsânı var/Sultânıla bilişen yog iken vara benzer 69/8

Dost senün 'ışkun okı key katı taşdan geçer/'İşkuna düşen 'âşık cânıla başdan geçer 70/1

'İşkuna düşenlerün yüregi yanar olur/Kendüyi sana viren dükeli işden geçer 70/2

Dün ü günü zâr olur 'ışkunıla yâr olur/Endîşesi sen olan cümle teşvîşden geçer 70/3

'Âriflere bu dünyâ hayâl ü düş gibidür/Kendüyi sana viren hayâl ü düşden geçer 70/4

Dünyânun mahabbeti agulu aşâ benzer/Âhirin sanan kişi agulu aşdan geçer 70/5

Yûnus'un gönli gözi toludur Hak sevgüsü/Sohbet ihtiyâr iden yâd u bilişden geçer 70/8

14. Kimse^M+İsimleme+Yüklem

Ben 'ışkundan ırılmayam dergâhundan sürülmeyem/Bundan dahı giderisem senün ile varam sana 7/5

Biz bu yoldan üşenmedük erenlerden usanmaduk/Kimseyi yavuz sanmaduk her ne ider kolmaş ider 80/2

15. Kimse+Yüklem+İsimleme

Biti sunıla elüne itdüğün gele yoluna/Tanuklar bile bulna dostun düşmenün andadur 44/6

Ne göründi şu Ferhâd'un gözine/Kayalar kesüben dosta yol eyler 95/5

Ne göründi Şeh İbrâhîm gözine/Tâcını tahtını târumâr eyler 95/6

Resûl girdi içerü yârenler turdı örü/'Âşıklar dîdâr gördi visâlin dervîşlerün 149/6

16. Kimse^M+Yüklem+İsimleme

Begler azdı yolından bilmez yoksul hâlinden/Çıkdı rahmet gölinden nefis göline talmışdur 76/4

Resûl indi tapuya elin urdu kapuya/Didiler kimsin ana miskîni dervîşlerün 149/5

17. Kimse+Zarflama+Yüklem

Bu dünyâyâ gönül viren sonucu pişmân olısar/Dünyâ benim didükleri hep ana düşmân olısar 63/1

Dervîşlige kadem uran her ma'nîde sultân olur/Dervîş niçe miskîn ise anun gönli mekân olur 97/1

18. Yüklem^M+Seslenme^M+Kimse+İsimleme+Yüklem

İşidün iy yârenler 'ışk bir güneşe benzer/İşkî olmayan gönül misâl-i taşa benzer 66/1

19. İsimleme+Kimse+Yüklem

'İşkun aldı benden beni/Bana seni gerek seni/Ben yanaram düni günü/Bana seni gerek seni381/1

'İşka tanışık sızmaz degme cân göge ağmaz/Pervâne gibi oda yanmayan 'âşık mıdur 36/5

20. İsimleme+Yüklem+Kimse

Topraga düşmiş tenleri Hakk'a ulaşmış cânları/Görmez misin sen bunları nevbet bize gelmiş yatur74/4

21. İsimleme+Nesne+Yüklem

'Ârifler ortasında soflık satmayalar İhlâsıla bu 'ışka riyâyı katmayalar 57/1

22. Zarflama^M+Nesne+Yüklem

Zinhâr gözünü açagör nefis duzagını seçegör/Dost mahfiline geçegör andan yigrek turak nedür 37/5

23. Zarflama+Yüklem+Nesne

Dün ü gün geçürüp bişürmesin iş/Gümân tedbir ile kaldı yaz u kış 258

24. Zarflama+Kimse+Yüklem

Yine mahfiller düzüldi yine badyalar kuruldi/Yine kadehler sunuldi esrük oldı cânlarımız 118/2

Buşu kimdeyise îmânı gider/İmân gerekise varını gider 200

Çün sûretün vîrân ola gönlün bâğı cinân ola/Cânun genci vîrân ola çünki bu genc vîrândadur 54/7

25. Zarflama+Yüklem+Kimse

Yine geldi 'ışk elçisi yine toldı meydânumuz/Yine teferrüc-gâh oldı sagdan sola dört yanumuz 118/1

26. Zarflama^M+Kimse+Yüklem

Bize didâr gerek dünyâ gerekmez/Bize ma'nî gerek da'vâ gerekmez 101/1

27. Zarflama+İsimleme+Yüklem

Bir dem gelür söyleyemez bir sözi şerh eyleyemez/Bir dem dilinden dür döker dertlülere dermân olur 49/3

28. Zarflama^M+Yüklem+İsimleme

Her dem talalum bahre/Aldanmayalum dehre/Sabreyleyelüm kahra/Allah görelüm n'eyler 71/9

29. Zarflama₁+Zarflama₂+Yüklem

Niçe bu dirlig ile yoldaş olısın/Niçe gelüp ilerü baş olısın 120

30. Zarflama₁+Yüklem+Zarflama₂

Gâh tozaram yirler gibi/Gâh eserem yeller gibi/Gâh çağlaram seller gibi/Gel gör beni 'ışk n'eyledi 404/6

31. Yüklem+İsimleme+Nesne

Kesgil harâmdan elün kesgil gaybetden dilün/'Azrâîl el'irmedin bu dükkânı dir gider 35/4

Diyem sana bahîlün neyidüğün/Sakinur kendüden kendü yidüğün 327

32. Yüklem_A+Nesne+Yüklem_B

Ne bir acını toyurdum ne bir gönüleki giyürdüm/Ne bir gönüle girdüm yâ bana niçe itsün dimiş
122/8

33. Kimse+İsimleme+Yüklem+Zarflama

Anun ahvâli hâle benzemez hiç/Zevâli bir zevâle benzemez hiç 204

34. Kimse+Zarflama₁+Zarflama₂+Yüklem

Sabâhın sinlere vardum gördüm cümle ölmüş yatur/Her biri bî-çâre olup 'ömürin yavı kılmış yatur
74/1

Yimiş kurd kuş bunu keler niçelerün bagrın deler/Şol ufacak nâ-resteler gül gibice solmuş yatur 74/3

35. İsimleme+Kimse+Zarflama+Yüklem

Gözümeye yüz bin er zerre görünmez/Hezâr arslan bana berre görünmez 194

36. İsimleme_A+Yüklem+Nesne+İsimleme_B

Bir kişiden sorgul haber kim ma'nîden haberi var/Bir kişiye virgil gönül cânında 'ışk eseri var 27/1

37. Zarflama+Nesne+İsimleme+Yüklem

Dilersen devleti kapuda turgıl/Umarsan hilati tapuda turgıl 99

38. Zarflama+Nesne+Yüklem+Kimse

Baksam seni görür gözüm söylerisem sensin sözüm/Seni gözetmekden daha yigrek şikârum yok
durur 52/2

39. Zarflama+İsimleme+Yüklem+Kimse

Dahi bir gün sana sataşmadun sen/Dahi bir gün tağundan aşmadun sen 562

Çün toprak bendese kanda varam ben/Sabır kılmazısam ne başaram ben 293

40. Zarflama₁+Kimse+Yüklem+Zarflama₂

İçün taşun murdâr iken 'ışk n'eylesün senünile/Gönlün gözi uyur iken 'ışk n'eylesün senünile
347/1

41. Zarflama_A+Yüklem+Zarflama_B+Kimse

Suyıla geldi bile dört türlü hâl/Ol safâdur hem sehâ lutf u visâl 10

Odıla geldi bile dört türlü dad/Şehvet ü kibr ü tama' birle hased 12

Cânıla geldi bile üç dört hisâl/İzzet ü vahdet ü hayâ âdâb-ı hâl 13

42. Zarflama₁+Zarflama₂+Zarflama₃+Yüklem+Seslenme^M

Cân hulkuma geldükde 'Azrâil'i gördükde/Yâ cânımı aldükde âsân ola mı yâ Rab 15/4

Yûnus kabre vardükde Münker-Nekir geldükde/Bana su'âl sordükde dilüm döne mi yâ Rab 15/5

43. Yüklem+İsimleme+Kimse

Kalur taşra bu şârdan 'akl-ı ma'îş/Bakar bu yola 'akl-ı cüz'i bakış 472

44. Yüklem, Kimse+Yüklem

Bildük gelenler geçdiler gördük konanlar göçdiler/'İşk şarâbın içen cânlar uymaz göçmege
konmağa 1/10

45. Yüklem₁,Yüklem₂+Zarflama

Hak yolını gözlerisen/Gel yanalum dostlarıyla/'Âşık izin izlerisen/Gel yanalum dostlarıyla 322/1

46. Yüklem₁, Yüklem₂+Nesne, Kimse+Yüklem₃

Gönlüm düşdi bir sevdâya/Gel gör beni ışk n'eyledi/Başımı virdüm gavgâya/ Gel gör beni ışk n'eyledi 404/1

47. Yüklem+Kimse, Kimse+Yüklem

İşidün iy yâranlar dem evliyâ demidür/Gelsün ömür sürenler dem evliyâ demidür 85/1

48. Nesne+Yüklem, İsimleme+Yüklem

Kimin elin alur 'Arş'a çıkarur/Kimin yire çalar kara kül eyler 95/12

49. Kimse₁, Yüklem₂, Yüklem₁

Adı sanı uşatdum/Küfrümü suya atdum/Miskînliğe el katdum/Allah görelüm n'eyler 71/8

'Âr-nâmusu bıraktım/Külümü suya atdum/Dervîşliğe el katdum/Allah görelüm n'eyler 71/10

50. Kimse₁^{M+} Kimse₂^{M+} Kimse₃^{M+}Zarflama+Yüklem^A+Yüklem^B

Her da'vîden geçen kişi Hak'dan yana uçan kişi/İşk şarâbın içen kişi geh esrük geh mestân ola 4/5

51. Kimse^{M+}Yüklem₁, Yüklem₂, Yüklem₃, Yüklem₄

Biz sevdük 'âşık olduk sevildük ma'şûk olduk/Her dem yini dirlikde sizden kim usanası 382/3

52. Yüklem^{M+}Zarflama^{M+}Kimse

Gelür her gün yeni nüzl ü yeni hon/Yeni gelenlere virür yeni ton 365

Yeni subh u yeni akşam yeni hâl/ Yeni devrân yeni dem yeni visâl 366

Yeni dirlik yeni nasîb yeni gün/Yeni tertîb yeni iş yeni düğün 367

Yeni kadeh yeni meyyeni şarâb/Yeni şret yeni 'ışk yeni tarâb 368

53. İsimleme^{M+}Yüklem^{M+}Nesne

Gelür her gün yeni nüzl ü yeni hon/Yeni gelenlere virür yeni ton 365

Yeni subh u yeni akşam yeni hâl/ Yeni devrân yeni dem yeni visâl 366

Yeni dirlik yeni nasîb yeni gün/Yeni tertîb yeni iş yeni düğün 367

Yeni kadeh yeni meyyeni şarâb/Yeni şret yeni 'ışk yeni tarâb 368

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yûnus Emre'nin eserlerindeki bakışimli cümle tipi verilerinden yola çıkılarak şu tespit ve değerlendirmelere ulaşılmıştır:

1. Varlık, bilgi, sevgi, ahlak gibi çeşitli konulardaki tanımlama ve betimlemeleri ile Tanrı'ya yalvarış ve yakarışlarını sunduğu çağının tanığı olan eserleriyle Anadolu Türklüğüne İslam inancı ve mistisizmini anlatan Yûnus Emre'nin şiirlerinde bakışimli 25 isim cümlesi tipi ve 53 fiil cümlesi tipi tespit edilmiştir. İsim cümlelerinde en sık kullanılan sıralama tipleri şunlardır:

Kimse+Yüklem

İşk makâmı 'âlîdür 'ışk kadîm ezeldür/İşk sözünü söyleyen cümle kudret dilidür 25/1

Dinleyen ol işiden ol gören ol gösteren ol/Her sözü söyleyen ol sûret cân menzolidür 25/2

Söylememek harcı söylemegün hâsıdır/Söylemeklik harcı gönüllerün pâsıdır 29/1

Cânını 'ışk yolına virmeyen 'âşık mıdır/Cehd eyleyüp ol dostu virmeyen 'âşık mıdır 36/1

Yüklem+Kimse

Sensin bu gözümde gören sensin dilümde söyleyen/Sensin beni var eyleyen sensin hemin öndin sona

14/2

Er sırrıdır sırrun senün er yiridür yirün senün/Ne yirdedür yirün senün sana soraram iy ağaç 21/6

Mumlu baldur şerî'at tortusuz yagdur tarikat/Dost için balı yaga pes niçün katmayalar57/5

Zarflama+Kimse+Yüklem

Eger gerçek 'âşıkısan boynundagı menşûr nedür/Hak yolına sâdıkısan yanlış sanu tezvîr nedür 56/1

Neyise zâhîrûn bâtinun oldur/Neyise endişen ol yana yoldur 584

Kimse1+ Kimse2+ Kimse3+İsimleme+Yüklem

Hûrîlerle bile yatan Uçmak kokusına batan/Anda bülbül olup öten bunda zinâ kılmayandır 99/6

Hûrîlerle sırdaş olan Muhammed ile eş olan/Ol îmânı yoldaş olan bunda yol yanılmayandır 99/7

Yûnus Emre'nin bakışimli fiil cümlesi tiplerini, bakışimli isim cümlesi tiplerinden daha fazla kullanması, Köprülü'nün Yûnus Emre için Türk Edebiyatındaki "çok heyecanlı ve çok canlı bir mutasavvıf şair" (1966, s.288) betimlemesini kanıtlar niteliktedir. Fiil cümlelerinde en sık kullanılan sıralama tipleri ise şunlardır:

Nesne+Yüklem

Şîrîn hulklar eylegil tatlu sözler söylegil/Sohbetlerde Yûnus'ı hergiz unutmayalar 57/9

Kelecilerün bişürgil yaramazunu şeşürgil/Sözün usıla düşürgil dimegil çağ ide bir söz 102/3

Yüklem+Nesne

Gider gönül teşvîşünü/Bezeme hoyrat nakşunu/Uçurmadın cân kuşunu/Gel ikrâr it erenlere 314/4

Ezân okur müezzîn/Çağırur Allah adın/Yıkma dînün bünyâdın/Tur irte namâzına 315/2

Kimse+Yüklem

Oğlanlar ögüt almaz yigitler tevbe kılmaz/Kocalar tâ'at kılmaz sarp rûzigâr olmuşdur 76/3

Sabırlu devleti dâyim olısar/Nasîbi sabr olanlar uluyısar 287

Yüklem+Kimse

Ölmez bu 'ışk bilişleri esrük meclis serhoşları/Dâ'im bunların işleri ceng ü şeşte rebâb durur 47/6

Esilmiş incü dişleri dökilmiş saru saçları/Bitmiş kamu teşvîşleri Hak varlığın almış yatur74/5

İsimleme+Yüklem

Agaç ata bindüreler sinden yana göndereler/Yir altına indüreler kimse ayruk görmez ola 6/6

Fânî dünyeden geçerüz bâkî mülkine göçerüz/Armağan gerekdür dostu yüklü yükün dutsun dimiş 122/3

Yüklem+İsimleme

Çıkarmayalum dilden/Ayrılmayalum yârdan/İrlmayalum yoldan/Allah görelüm n'eyler 71/3

Gönlüm düşdi bir sevdâya/Gel gör beni 'ışk n'eyledi/Başımı virdüm gavgâya/Gel gör beni 'ışk n'eyledi 404/1

Zarflama+Yüklem

Gündüz olalum sâ'im/Gice olalum kâ'im/Allah diyelüm dâim/Allah görelüm n'eyler 71/6

Dinlemedin anladuk anlamadın dinledük/Girçek erün bu yolda yoklukdur ser-mâyesi 382/2

Kimse+İsimleme+Yüklem

Bu dünyânun meseli bir ulu şâra benzer/Velî bizüm ömrümüz bir tiz bâzâra benzer 69/1

Bir niçemüz Hak'dan aldı bir niçemüz Hak'dan toldı/Bir niçe Süleymân oldu 'ışk tahtına binenümüz 118/4

2. Yûnus Emre, bakışimli cümle tiplerini

- tek bir beytin içinde (25/5, 69/1, 193, 357'deki gibi),

- tek bir mısra içinde (1/10, 14/5, 35/4, 74/4'teki gibi) ,
- tek bir dörtlüğün içinde (315/6, 41/8, 71/4, 315/2, 322/1'deki gibi),
- beyitlerin birer mısralarında (36/2-3, 84/2-3, 95/5-6; 12-13'teki gibi),
- beyitler arasında (15/4-5, 99/5-7, 282/3-5'teki gibi arada bir beyit atlayarak) kurar.

Bu bizüm 'işretümüz oldur bu lezzetümüz/İçüp esridüğümüz 'ışk şerbeti gülidür 25/5
 Bu dünyânun meseli bir ulu şâra benzer/Velî bizüm ömrümüz bir tîz bâzâra benzer 69/1
 Felek benüm işüm başarımaya/Melek benüm yolumu varımaya 193
 Padişâh heybetinden korhusı yok/Kimesne beğenesi bir husı yok 357

Bildük gelenler geçdiler gördük konanlar göçdiler/'İşk şarâbın içen cânlar uymaz göçmege
 konmağa 1/10
 Her gelen oldur giden ol görenen oldur gören ol /Ulûvü vü süflî cümleten oldur ger bana görine 14/5
 Kesgil harâmдан elün kesgil gaybetden dilün/'Azrâîl el'irmedin bu dükkânı dir gider 35/4
 Toprağa düşmiş tenleri Hakk'a ulaşmış cânları/Görmez misin sen bunları nevbet bize gelmiş
 yatur74/4

Namâz kıl îmânıla/Yatmagıl gümânıla/Gidesin emânıla/Tur irtе namazına 315/6
 Dakındum şeyhlik adın kodum ma'sûk tâ'atın/Virdüm nefsun murâdın kanı Hakk'ıla bâzâr 41/8
 Açlık sonu toklıkdur/Toklık sonu yoklıkdur/Bu yollar korkulıkdur/Allah görelüm n'eyler 71/4
 Ezân okur müezzîn/Çağırur Allah adın/Yıkma dînün bünyâdın/Tur irtе namâzına 315/2
 Hak yolını gözlerisen/Gel yanalum dostlarıla/'Âşık izin izlerisen/Gel yanalum dostlarıla 322/1

'İşk kadehinden içüp nefis dileginden geçüp/Hak yolına er gibi turmayan 'âşık mıdur 36/2
 Dost sevgüsün gönülde cânıla berkitmeyen/Tûl-ı emel defterin dürmeyen 'âşık mıdur 36/3
 Çün anda dirlik ola Hakk'ıla birlik ola/Varlığı elden koyup ere kullık gerekdür 84/2
 Kullık eyle erene şarkdan garbı görene/Senden haber sorana key miskînlik gerekdür 84/3
 Ne göründi şu Ferhâd'un gözine/Kayalar kesüben dosta yol eyler 95/5
 Ne göründi Şeh İbrâhîm gözine/Tâcını tahtını târumâr eyler 95/6
 Odıla geldi bile dört dürlü dad/Şehvet ü kibr ü tama' birle hased 12
 Cânıla geldi bile uş dört hisâl/'İzzet ü vahdet ü hayâ âdâb-ı hâl 13

Cân hulkuma geldükde 'Azrâîl'i gördükde/Yâ cânımı aldukda âsân ola mı yâ Rab 15/4
 Yûnus kabre vardukda Münker-Nekir geldükde/Bana su'âl sordukda dilüm döne mi yâ Rab 15/5
 Gönlinde ikilik tutan ol metâ'ı bunda satan/Yarın Cehennem'de yatan bunda namâz kılmayandur
 99/5
 Hûrîlerle bile yatan Uçmak kokusına batan/Anda bülbül olup öten bunda zinâ kılmayandur 99/6
 Hûrîlerle sırdaş olan Muhammed ile eş olan/Ol îmânı yoldaş olan bunda yol yanılmayandur 99/7
 Halîl'ün hullesi Ya'kûb'un âhı/Yûsuf'un bend ile-zindânı sensin 282/3
 Gözümün nûrı vü gevdem hayâtı/Gönüller tahtının sultânı sensin 282/5

3. Risâletü'n-Nushiyye'nin 365-368. beyitleri arasındaki bakışimler ise oldukça dikkat çekicidir; çünkü 365. beytin ilk mısraı Yüklem^M+Zarflama^M+Kimse sıralamasındadır ve 366-368. beyitlerin ilk mısraları ile bağlantılıdır. 365. beytin ikinci mısraı ise İsimleme^M+Yüklem^M+Nesne sıralamasındadır ve 366-368. beyitlerin ikinci mısraları ile bağlantılıdır. Bu tip cümle kuruluşlarına Yûnus Emre'nin Dîvânı'nda rastlanmamıştır. Üstelik 600 beyitlik Risâletü'n-Nushiyye'nin 25 beyitinde bakışimli fiil cümlesi, 8 beyitinde bakışimli isim cümlesi tespit edilebilmiştir. Diğer bir deyişle Yûnus Emre'nin eserlerinden sayılan ancak üslup bakımından Dîvânı'ndan farklı olduğu hep söylenegelen Risâletü'n-Nushiyye'nin bakışimli cümle tipi kullanımları, bu eserin bir başka şaire ait olma ihtimalini de düşündürmektedir.

Yüklem^M+Zarflama^M+Kimse

Gelür her gün yeni nüzl ü yeni hon/Yeni gelenlere virür yeni ton 365

Yeni subh u yeni akşam yeni hâl/ Yeni devrân yeni dem yeni visâl 366

Yeni dirlik yeni nasîb yeni gün/Yeni tertîb yeni iş yeni düğün 367

Yeni kadeh yeni mey yeni şarâb/Yeni şret yeni 'ışk yeni tarâb 368

İsimleme^M+Yüklem^M+Nesne

Gelür her gün yeni nüzl ü yeni hon/Yeni gelenlere virür yeni ton 365

Yeni subh u yeni akşam yeni hâl/ Yeni devrân yeni dem yeni visâl 366

Yeni dirlik yeni nasîb yeni gün/Yeni tertîb yeni iş yeni düğün 367

Yeni kadeh yeni mey yeni şarâb/Yeni işret yeni 'ışk yeni tarâb 368

4. Tam bakışimli cümlelerde üyelerin dizilişi ayındır ve de bu dizilişteki kelimeler sayıca birbirine eşittir:

Zarflama+Kimse+Yüklem

Ger vuslata irdünise bu derdile firâk nedür/Dostı yakın gördünise bu bakdugun ırak nedür 37/1

Kimse+Yüklem+Zarflama

Biri Rahmanîdür cân hazretinden/Biri şeytânîdür gazez yatından 20

Nesne+Yüklem+Kimse

Kelecî bilen kişünün yüzünü ag ide bir söz/Sözi bişürüp diyenün işini sag ide bir söz 102/1

Yüklem+İsimleme+Nesne

Diyem sana bahîlün neyidüğün/Sakınur kendüden kendü yidüğün 327

5. Tam bakışımın kusurlu hâle geldiği durumlar ise şunlardır:

5.1. Cümlelerin üyelerini oluşturan kelimeler sayıca birbirini tutmaz:

Kimse+Yüklem

'İlim hod göz hicâbıdur dünyâ âhret hisâbıdur/Kitâb hod 'ışk kitâbıdur bu okunan varak nedür

37/4

Bu yol uzakdur menzili çokdur/Geçidi yokdur derin sular var 79/3

Elleridür kınalu hem karavaşları tapulu/Kargu gibi uzun boylu gül yüzlü hatunlar yatur 82/7

Kimse+Yüklem+Nesne

Sabır ıssı bilür ol neyidüğün/Sa'âdetli dutar sabrun didüğün 301

5.2. Cümlelerde isimleme, zarflama ve nesne üyeleri âdeta birbiri yerine kullanılır:

Yüklem+Zarflama+Kimse

Farîza her kişiye kendü sözü/Bakar kendü yolında kendü gözi 546

Zarflama+İsimleme+Yüklem+Kimse

Çün toprak bendese kanda varam ben/Sabır kılmazısam ne başaram ben 293

Yüklem+İsimleme

Geç mahlûk tâ'atından göz ırma dost katından/Aldanma fânî nakşa fânî nakşı n'iderler 39/4

Üstelik bu örnekte ikinci mısradaki yüklem başta değil sondadır.

5.3. Aşağıdaki ilk iki sıralamada nesne üyesinin yerini kimse üyesi, son sıralamada ise kimse üyesinin yerini nesne üyesi alır:

Yüklem+Nesne

Dakındum şeyhlik adın kodum ma'sûk tâ'atın/Virdüm nefsin murâdın kanı Hakk'ıla bâzâr 41/8

Zarflama+Yüklem+Nesne

Dün ü gün geçürüp bişürmesin iş/Gümân tedbir ile kaldı yaz u kış 258

Zarflama+Kimse+Yüklem

Buşu kimdeyise îmânı gider/Îmân gerekise varını gider 200

5.4. Bakışımın kurulduğu cümlelerde *fazladan üyeler* kullanılır:

Kimse+Yüklem

Ağaç karır devrân döner kuş budaga bir kez konar/Dahî sana kuş konmamış ne gügercin ne hod duraç 21/4

Dünyâ seven dervîş degül dervîşliği olmaz kabul/Dervîşlikden kaçanların hemân şeyhi şeytân olur 97/4

Kimse+Zarflama+Yüklem

Bu dünyâyâ gönül viren sonucu pişmân olısar/Dünyâ benim didükleri hep ana düşmân olısar 63/1

Kimse^M+Zarflama+Yüklem

Dervîş gönülsüz gerekdür sögene dilsüz gerekdür/ Dögene elsüz gerekdür halka berâber gerekmez

Seslenme^M+Kimse+Zarflama+Yüklem

Miskîn Yûnus zehr-i kâtil 'ışk elinden tiryâk olur/İlm ü 'amel zühd ü tâ'at pes 'ışksuz helâl olmaya 5/7

İsimleme+Nesne+Yüklem

'Ârifler ortasında soflilik satmayalar/İhlâsıla bu 'ışka riyâyı katmayalar 57/1

Nesne+Yüklem

Adı sanı uşatdum/Küfrümü suya atdum/Miskînlige el katdum/Allah görelüm n'eyler 71/8

'Âr-nâmusı bırakdum/Külümü suya atdum/Dervîşlige el katdum/Allah görelüm n'eyler 71/10

Yüklem+Nesne

Dimedün bir kez göreyim anı/Dimedün kimseye ol kişi kanı 42

Nesne+Zarflama+Yüklem

Hakikatün ma'nîsin şerh ile bilmediler/Erenler bu dirligi riyâ dirilmediler 38/1

5.5. Bakışımın kurulduğu cümlelerde *eksik üyeler* de görülür:

Zarflama+İsimleme+Yüklem

Bir dem gelir söyleyemez bir sözi şerh eyleyemez/Bir dem dilinden dür döker dertlülere dermân olur 49/3

Kimse+Yüklem+İsimleme

Resûl girdi içerü yârenler turdı örü/Âşıklar dîdâr gördi visâlin dervîşlerin 149/6

Nesne+Yüklem, İsimleme+Yüklem

Kimin elin alur 'Arş'a çıkarur/Kimin yire çalar kara kül eyler 95/12

Kimse+Zarflama+Yüklem+İsimleme

Söz ayruksı gerek sultân katında/Çapük olmak gerekdür hizmetinde 252

Yüklem+Zarflama

Namâz kıl îmânıla/Yatmağıl gümânıla/Gidesin emânıla/Tur irte namazına 315/6

Zarflama+Nesne+Yüklem+Kimse

Baksam seni görür gözüm söylerisem sensin sözüm/Seni gözetmekden dahı yigrek şikârum yok durur 52/2

Kimse+Yüklem+Nesne

Yûnus bilmez kendü hâlin Hak Çalap söyledür dilin/Bir niçesi yini gelin ak teleme yüzler yatur 82/9

5.6. Müşterek unsurlar da bakışımındaki üye sayılarının tutmama sebeplerindedir:

Kimse^M+Yüklem+İsimleme

Resûl indi tapuya elin urdı kapuya/Didiler kimsin ana miskîni dervîşlerin 149/5

Kimse+Yüklem+Zarflama^M

İşk îmâmdur bize gönül cemâ'at/Kıblemüz dost yüzi dâimdür salât 20/1

İsimleme^M+Kimse+Yüklem

Bu 'âlem-i kesretde sen Yûsuf u ben Ya'kûb/Ol 'âlem-i vahdetde ne Yûsuf u ne Ken'ân 260/4

Zarflama^M+Kimse+Yüklem

Bize dîdâr gerek dünyâ gerekmez/Bize ma'nî gerek da vâ gerekmez 101/1

5.7. Cümle üyelerinin "tacdîm tehîr"i de cümledeki tam bakışımı bozar:

Yüklem+Kimse

Yandı yüregüm dutuşdı bagrum cigerüm kebâb durur/Âşıklarun şerbetleri bu derdüme sebeb durur 47/1

El bağlamışdur kamusı Hak Çalap'dandur umusu/Nökerlü kızdur kimisi alınmaduk çoklar yatur 82/8

Senündür 'Arş u Kürsî Levh ü Kalem/Döner çarh yer tutur hoş hikmetün var 48/11

Kırk bin kırk dört tabakât meşâyih evliyâlar/Dört kapudur kırk makâm dem evliyâ demidür 85/3

Yüklem+İsimleme

'Âlem 'ilmin okıyan dört mezheb sırrın tuyan/'Âciz kaldı bu yolda bu 'ışka el uramaz 110/3

Kimse+Zarfılama+Yüklem

Dervîşlige kadem uran her ma'nîde sultân olur/Dervîş niçe miskîn ise anun gönli mekân olur 97/1

Kimse+Yüklem+Zarfılama

Kamular togrudur sen togruyisan/Bulınmaz togruluk sen egriyisen 585

İsimleme+Kimse+Yüklem

'İşka tanışık sıgmaz degme cân göge ağmaz/Pervâne gibi oda yanmayan 'âşık mıdır 36/5

İsimleme+Kimse+Zarfılama+Yüklem

Gözümeye yüz bin er zerre görünmez/Hezâr arslan bana berre görünmez 194

Kimse^M+Yüklem+İsimleme

Begler azdı yolından bilmez yoksul hâlinden/Çıkdı rahmet gölinden nefis göline talmışdur 76/4

6. Yüklem+Kimse, Kimse+Yüklem hâlindeki cümle tipi ise beyit içinde bakışımı sağladığı için kusur olmaktan çıkar:

İşidün iy yâranlar dem evliyâ demidür/Gelsün 'ömür sürenler dem evliyâ demidür 85/1

"İy yaranlar" beyitin müşterek seslenme ifadesidir.

7. Cümle üyelerinin iki parça halinde kullanılmasıyla şu bakışimli cümle tipleri ortaya çıkar:

Yüklem_A+Kimse+Yüklem_B^M

Ne oran u kıyâs ne nakş u nişân/Ne miyân u kenâr nihâyetün var 48/4

Ne reng ü şekl ü hem ne cism ne hod resm/Ne kadd ü kâmetün ne sûretün var 48/5

Yüklem_A+Kimse+Yüklem_B (VAR=Ø)

Ne dünyâ âhiret ne Kâf u ne Kâf/Bular katre deryâ melekûtun var 48/7

Ne Ka'be vü ne mescid ne rükû' u ne sücûd/Hakk'ıla dâim becid olur münâcâtumuz 116/5

İsimleme^M+Yüklem_A+Kimse+Yüklem_B (VAR=Ø)

Bu 'âlem-i kesretde sen Yûsuf u ben Ya'kûb/Ol 'âlem-i vahdetde ne Yûsuf u ne Ken'ân 260/4

Yüklem_A+Nesne+Yüklem_B

Ne bir acını toyurdum ne bir gönüleki giyürdüm/Ne bir gönüle girdüm yâ bana niçe itsün dimiş 122/8

İsimleme_A+Yüklem+Nesne+İsimleme_B

Bir kişiden sorgul haber kim ma'nîden haberi var/Bir kişiye virgil gönül cânında 'ışk eseri var 27/1

Zarfılama_A+Yüklem+Zarfılama_B+Kimse

Odıla geldi bile dört dürlü dad/Şehvet ü kibr ü tama' birle hased 12

Cânıla geldi bile uş dört hisâl/'İzzet ü vahdet ü hayâ âdâb-ı hâl 13

8. Prof. Dr. Fatih Köksal'ın şahsî kütüphanesinde Yz. 304-D 25 numarada kayıtlı olduğunu duyurduğu gayrı mürettep bir Yûnus Emre Dîvânı nüshasında daha önce yapılan Divan neşirlerinde yer almayan 17 adet şiir de Yûnus Emre'ye ait yeni bulgu ve belgelerden olması

hasebiyle çalışmanın veri tabanına dahil edilmiştir (2014, s.149-160). Bu makaleden alınan bakışimli cümle tipi örnekleri şiir numarası/beyit sırası şeklinde verilmiştir. Köksal'ın tanıttığı nüshanın tespitlerinden çıkan değerlendirme ve sonuçlar önceki sonuçlarla uyumlu olmakla birlikte, söz konusu 17 şiirde, 3 yeni tam bakışimli isim cümlesi tipi ile 14 yeni bakışimli fiil cümlesi tipi daha bulunmuştur. *Böylece Yûnus Emre'nin şiirlerinde makro ritim için kullanılan bakışimli isim cümlesi tipi sayısı 28'e, bakışimli fiil cümlesi tipi sayısı da 67'ye yükselmiştir.*

Üç yeni tam bakışimli isim cümlesi tipi şunlardır:

1. Kimse+Yüklem+İsimleme Nişânı vardır sözünde Allâh ile olanların/Hak nûrı vardır yüzünde Allâh ile olanların 13/1
2. İsimleme+Yüklem+Kimse Erûn erliğine mürşidlik delil/Hak' uñ varlığına bürhândur âriflik 7/6
3. Zarflama+Yüklem+Kimse Âhir ölüm dur[ur] işün hem amelüñdür yoldaşuñ/Anañ atan karındaşuñ senüñ-ile gitmez cânım 14/5

On dört yeni bakışimli fiil cümlesi tipi ise şöyledir:

1. Seslenme^M+Yüklem+Nesne Yûnus söyle sözüñi toprak eyle yüzüñi/Fâş eyleme âleme râzını dervişlerüñ 1/10 Fazla üyeden dolayı kusurludur (bkz. 5.4. madde).
2. Seslenme^M+Yüklem+İsimleme Hey dostlar uyuñ sözüme bakmañ nâ-merdüñ yüzine/Uyku mı gelir gözüme aceb derdüm vardır benüm 2/6
3. Kimse+Yüklem+Seslenme^M Aşkdan esrük olanların esrükliğı gitmez cânım/Girçek âşık olan kişi ölüyüben yitmez cânım 14/1 Fazla üyeden dolayı kusurludur (bkz. 5.4. madde).
4. Kimse+Yüklem+Zarflama Feryâdum çıkar ün gibi akar yaşum Ceyhûn gibi/Leylâ ile Mecnûn gibi söyleniser destânumuz 8/4 "Taktîm tehîr"den ötürü kusurludur (bkz. 5.7. madde).
5. Zarflama^M+Yüklem+Nesne Evvel duta şerîât[i] gözede farzî sünneti/İde sabr u kanâati mâsivâdan irag ola 15/2 Müşterek unsurdan dolayı üye sayıları birbirini tutmaz (bkz. 5.6. madde).
6. Nesne^M+Kimse+Yüklem Okudum ismüñ virdini öğrendüm dînüñ şartını/Âşık Yûnus'uñ derdini kimse bilmez sen bilürsin 10/5 Müşterek unsurdan dolayı üye sayıları birbirini tutmaz (bkz. 5.6. madde).
7. Seslenme^M+İsimleme+Zarflama+Yüklem Sultânım senüñ yoluña yana yana kül olayum/İlm-i tevhîd olan yerde sohbetlerde bile_ olayum 11/1

Cümlelerin üyelerini oluşturan kelimeler sayıca birbirini tutmaz (bkz. 5.1. madde).
8. Nesne^M+Nesne^{2M}+Nesne^{3M}+Kimse+Yüklem Gelmişleri geleceği toğmuşları toğacağı/Kim ölüp kim kalacağı kimse bilmez sen bilürsin 10/2
9. Kimse^M+Nesne+İsimleme+Yüklem+Zarflama Sen cânunu cânâna vir bî-câna cân gerek-ise/Nefsün ârzûsın terk eyle saña cânân gerek-ise 6/1 Eksik üyeden dolayı kusurludur (bkz 5.5. madde).
10. Zarflama+Yüklem+Nesne^A+Kimse+Nesne^B Be hey âşıklar sâdıklar Hak didarına layıklar/Ne bilsün hâlin ayıklar Allâh ile olanlarıñ 13/3 Bize tân iden münkirler ider mi manâ fikirler/Ne bilsün hâlini körler Allâh ile olanlarıñ 13/4
11. Kimse+Yüklem, Kimse^A+Yüklem+Kimse^B Bu deryânuñ mevci çağlar hasret cigercigim taglar/Hâlümüz bilenler aglar aceb derdüm vardur benüm 2/3 Âşık olan âr eylemez derd olmayan zâr eylemez/Hekîmler îmâr eylemez aceb derdüm vardur benüm 2/5 Cümlelerin üyelerini oluşturan kelimeler sayıca birbirini tutmaz (bkz. 5.1. madde).
12. Yüklem+Kimse, Yüklem₂, Yüklem₃, Yüklem₄ Dünyâ kime kıldı vefâ işi güci cevri [ü] cefa/Kanı Muhammed Mustafâ agla gözüm var yan yürü 12/2 Ebû Bekir oldur velî Peygamberüñ toğrı yarı/Kanı Ömer Osmân Alî agla gözüm var yan yürü 12/3
13. İsimleme+Yüklem+Kimse, Yüklem₂, Yüklem₃ Yanmaga iver cânum pervâne miyem bilmem/Zencîre düşer gönlüm dîvâne miyem bilmem 3/1
14. Yüklem Gönlümü bek bağlayayum aındugumca ağlayayum/Bulanayum çağlayayum taşkun akan sel olayum 11/3

9. Ayrıca bu 17 şiir, daha önce tespit ettiğimiz bakışimli fiil cümlesi tiplerine -en sık kullanılanlarla da uyumlu olmakla birlikte- örnekler sunmaktadır:

1. Nesne+Yüklem Şerîati tutdılar tarîkati unıtdılar/Dalâlete batdılar münkiri dervîşlerüñ 1/2 Gönlüñ evini yugıl cânuñ gözünü uyargıl/Işkla gönüller ele al beyt-i Rahmân gerek-ise 6/4
2. Yüklem+Nesne Okudum ismüñ virdini öğrendüm dînüñ şartını/Âşık Yûnus'üñ derdini kimse bilmez sen bilürsin 10/5 Artura gör îmânuñ şâd eylegil sen cânunuñ/Sil gönülden gümânuñ inkâr eyü olmaz cânum 14/2 14/2'deki örnek, fazla üyeden dolayı kusurludur (bkz. 5.4. madde).
3. Kimse+Yüklem Bu deryânuñ mevci çağlar hasret cigercigim taglar/Hâlümüz bilenler aglar aceb derdüm vardur

benüm 2/3
Âşık olan âr eylemez derd olmayan zâr eylemez/Hekîmler îmâr eylemez aceb derdüm vardır
benüm 2/5
2/3'teki örnek, fazla üyeden dolayı kusurludur (bkz. 5.4. madde).
6. Yükleme+İsimleme
Kalmaduk dünyâ âline barmak banmaduk balına/ Girdük erenler yolına der-dest olup îmânımız
8/3
Uyalum şeyhün sözine bakalum ol hûb yüzine/Şimdi ayagı tozına kara yüzüm süreyin ben 16/5
8/3'teki örnek, fazla üyeden dolayı kusurludur (bkz. 5.4. madde).
7. Zarflama+Yüklem
Gönlümü bek bağlayayum aındugumca agrayayum/Bulanayum çağlayayum taşkun akan sel olayum
11/3
13. Kimse+İsimleme+Yüklem
Kimseler iremedi sırrına dervîşlerün/Degmeler varamadı yerine dervîşlerün 1/1
Yagmur taşa kâr itmez taşdan hod nesne bitmez/Câhilün bagrı taşdur bu manîden işitmez 17/2
17/2'deki örnekte ritim, "takdîm tehîr" den ötürü kusurludur (bkz. 5.7. madde).
15. Kimse+Yüklem+İsimleme
Resûl girdi içerü dervîşler turdı örü/Ol sâat dîdâr gördi bâtını dervîşlerün 1/8
Eksik üyeden dolayı kusurludur (bkz 5.5. madde).
16. Kimse^M+Yüklem+İsimleme
Resûl geldi tapuya elin urdı kapuya/Sordılar kimsin diyü miskini dervîşlerün 1/7
Müşterek unsurdan dolayı üye sayıları birbirini tutmaz (bkz. 5.6. madde).
19. İsimleme+Kimse+Yüklem
Andan giçe tarîkata bil bağlaya ol hizmete/Nazarında reyhân bite yüzi suyu gülzâr ola 15/3
Bu derde dermân bulunmaz âşikuñ kadri bilinmez/Hakk'a togrı yol varamaz şeyhe çok yalvarayın ben 16/3
Her iki örnek de eksik üyeden dolayı kusurludur (bkz 5.5. madde).
20. İsimleme+Yüklem+Kimse
Zihî kim cânlara cåndur âriflik/Gönül içinde sultåndur âriflik 7/1
24. Zarflama+Kimse+Yüklem
Bir gün evün vîrân olur hem cigerün biryân olur/Toprak döşek yorgan olur agla gözüm var yan yüri 12/5
Şeyhsüz işlerimüz bitmez şeyhsüz kimse yola gitmez/Kimse beni kabûl itmez şöyle yüzi karayın ben 16/4

25. Zarflama+Yüklem+Kimse
Hep yansun içüm taşum aksun sel olup yaşum/Meydâna kodum başum merdâne miyem bilmem 3/4
“Taktîm tehîr”den ötürü kusurludur (bkz. 5.7. madde).
28. Zarflama^M+Yüklem+İsimleme
Andan giçe tarîkâta bil bağlaya ol hizmete/Nazarında reyhân bite yüzi suyu gülzâr ola 15/3
Müşterek unsurdan dolayı üye sayıları birbirini tutmaz (bkz. 5.6 madde).

Tarihî kişiliği menkıbelerle iç içe giren Yûnus Emre'nin H.638-M.1240/1'de doğduğu ve H.720-M.1320'de vefat ettiği bilinmektedir (Tatçı, 2013, s.600). Yaşadığı yüzyıllar telif ve/ya çeviri eserlerin meydana getirilmesi bakımından verimli dönemler olmakla beraber doğrudan doğruya Batı Türkçesi yazı dilinin kuruluş devresini de içine almaktadır (Korkmaz, 1973, s.18). Melâmetî ve Kalenderî-meşrep, vahdet-i vücudcu bir Anadolu sûfîsi olduğu ileri sürülen Yûnus Emre (Ocak, 2012, s.191); Orta Asya'da Ahmet Yesevî ve dervişlerinin “hikmet”leriyle başlayan çıkışı Anadolu'da devam ettirmiş, klasik sûfî terminolojisini Türkçeleştirmiş, İslâmî ve insanî değerleri tasavvufî düşünce içerisinde kendi öz diliyle ifade etmiştir (Bilgin, 2007, s.336). Diğer bir deyişle Yûnus Emre, Türkçenin Anadolu'daki ilk büyük çıkışı olmuştur (Ceylan, 2011, s.97).

Türkçenin söz dizimi yetkinliğinin sınırlarını ve bu alandaki erginliğini gösteren edebî metinlerdeki bakışimli cümle tipleri, aynı zamanda makro düzeyde bir ritim aracıdır. Ahmed Yesevî ile başlayan tekke şiiri geleneğinin Anadolu'daki özgün yansıması olan Yûnus Emre'nin şahsına münhasır tarzının şifreleri de Türkçenin sentaksını kullanmasında gizlidir. Yûnus Emre'nin bakışimli cümle tipleriyle şiire makro ritmi kazandırması, onu diğer şairlerden ayıracak üslubunu belirlemede önemli bir araç olabilir; çünkü ritim ancak onu kullanıcısıyla eşleştirebileceğimiz bir ipucudur. O, Türkçe'ye özgü söz kalıplarıyla basit, sıralı ya da şartlı birleşik cümleler hâlinde tam bakışımın yanı sıra unsur sayısı veya unsur değişikliğinden ötürü kusurlu bakışimlarla toplam 95 bakışimli cümle tipi kullanmıştır. Sinan Paşa'nın makro ritmi; nesirde 224, şiirde 125 bakışimli cümle tipiyle sağladığı düşünüldüğünde, Yûnus Emre'nin kullandığı 95 bakışimli cümle tipi sayısı Batı Türkçesi yazı dilinin kuruluş dönemi için hiç de azımsanamayacak bir orandadır. Timurtaş şöyle der:

Türkçe'nin bir edebiyat ve kültür dili olmasında Yûnus'un hizmeti son derece büyüktür. Bu dil, İslami Türk Medeniyetinin o devirde taşıdığı bütün zenginliği içine alan ve aksettiren millî bir dildir. Türk halkının bütün duygu, heyecan ve düşüncelerini, bütün iç zenginliğini en iyi bir şekilde verebildiği için de son derece samimî ve bizdendir (1972, s.36). İslam mistisizmini son derece coşkulu, içli, lirik şiirlerle terennüm ettiren Yûnus, Türk tasavvuf edebiyatının çok kudretli, divan şairleri de dahil, en büyük şairidir (1972, s.37).

Gelenek hiçbir gayret sarf etmeksizin edinilecek bir miras değildir. Geleneğe sahip olmak için önce tarih şuuru geliştirmeye ihtiyaç vardır. Tarih şuuru, sadece geçmişin geçmişliğini bilmek değil, fakat onun hâlde de var olduğunu anlamak demektir (Eliot, 1981, s.134; Eliot, 1983, s.20). Kuşkusuz Yûnus Emre'nin geçmişteki ve günümüzdeki varlığını anlayabilmek onun Türk diline

edebî bir yazı dili niteliği kazandıracak eserlerini incelemekten geçer. Bu inceleme yazısından hareketle Yûnus Emre, daha XIII. yüzyıl Anadolu'sunda makro ölçekte ritim yakalayabilmek için Türkçenin sözdizimini bakışımı cümleler yoluyla şiirinde kullanabilmiş ve belki de taklit edilememiş anlatım tekniğini cümleyle meydana getirdiği bakışım sayesinde geliştiren Sinan Paşa'nın ilk adımlarını atmıştır.

KAYNAKÇA

- Akdemir, Yaşar (2007). *Yunus Emre'de Türkçe*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Akdemir, Yaşar ve Hasan Kavruk (2012). "Yunus Emre'de Türkçe". *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. Volume 7/3. Summer. p.115.-125
- Aviram, Amittai. (2002). "The Meaning of Rhythm", *Between Philosophy and Poetry-Writing, Rhythm, History*. Edited by Massimo Verdicchio and Robert Burch, London, Continuum.
- Banguoğlu, Tahsin (2007). *Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Bilgin, Azmi (2007). "Türk Tasavvuf Edebiyatı Literatürü". *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*. Cilt 5. Sayı 10. s. 331-352.
- Ceylan, Ömür (2011). "'Yunus Vardır Hep Yunus'tan İçeri' Yunus'ta 'Söz'ün Derinliği". Hazırlayan: Prof. Dr. Erdoğan Boz. Eskişehir: X. Uluslararası Yunus Emre Sevgi Bilgi Şöleni Bildirileri (06-08 Mayıs 2010).
- Çelikelden, Günay (2018). Sinan Paşa'nın Nesrinde Ritmik Unsurlar (Tazarru'nâme Üzerinde Tahlil). Doktora Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelikelden, Günay (2019a), "Sinan Paşa'nın Şiiri". Editörler: Prof. Dr. Ferruh Ağca-Doç. Dr. Adem Koç. *Atebetü'l-Hakâyık'ın Basılışının 100. Yıl Dönümü Adına X. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, 17-19 Ekim 2018, Bildiri Kitabı*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayınları No: 312.
- Çelikelden, Günay (2019b). "Sinan Paşa'nın Şiir Cümlelerinde Bakışım". *SOBİDER Sosyal Bilimler Dergisi/The Journal of Social Science*. Yıl: 6. Sayı: 33. Ocak. s.320-340.
- Dede, Behçet (1990). *Yunus Emre'nin Eserlerinin Tahlili*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- Dilçin, Cem (1992). "Yunus Emre'nin Şiirlerinde Türkçenin Gücü". *Türk Dili Dergisi*, Sayı 487, Temmuz, s.31-49.
- Eagleton, Terry (2011). *Şiir Nasıl Okunur*. Türkçesi: Kaya Genç. 1. Basım. İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Eliot, Thomas Stearns (1981). *Kültür Üzerine Düşünceler*. Çeviren: Sevim Kantarcıoğlu. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Eliot, Thomas Stearns (1983). *Edebiyat Üzerine Düşünceler*. Çeviren: Sevim Kantarcıoğlu. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Gölpınarlı, Abdülbaki (1943). *Yunus Emre Divanı -Metinler, Sözlük, Açıklama- 2 Cilt*. İstanbul: Ahmet Halit Kitabevi.
- Gölpınarlı, Abdülbaki (1961). *Yunus Emre ve Tasavvuf*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Güldaş, Saadet. (2003). *Türk Dilinin Diksiyonu, Prozodisi, Vurgu ve Vurgulamaları ile Türk Musikisinde Prozodi* İstanbul: Kurtiş Matbaacılık.

- Hacıeminoğlu, Necmettin (1994). "Yunus'un Türkçesi". *Yunus Emre (Makalelerden Seçmeler)*. Hazırlayanlar: Tatçı, Mustafa ve Hüseyin Özbay. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı, s.152-164.
- Kavaklıçeşme Kotan, Hüsnâ (2015). *Yunus Emre Divanı'nın Söz Dizimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Kaymaz, Zeki (2015). "Eski Anadolu Türkçesi Bağlamında Yûnus Emre'nin Eserlerindeki Atasözlerine Bir Bakış". *Türk Dünyası*. 40. Sayı. Güz. s. 101.-119.
- Korkmaz, Zeynep (1973). "Yunus Emre ve Anadolu Türkçesinin Kuruluşundaki Yeri". *Türkoloji Dergisi*. 5. C. 1. Sayı. s. 13-19.
- Kortantamer, Tunca (1993). "Türk Şiirinde Ses Konusu ve Ses Gelişmesinin Devamlılığı". *Eski Türk Edebiyatı-Makaleler 1*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Köprülü, Fuad (1966). *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*. 2. Baskı. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Köksal, Mehmet Fatih (2014). "Yunus Emre Dîvânı'nın Yeni Bir Nüshası ve Yunus'un Yayınlanmamış Şiirleri". *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*. 31. Sayı. s.143-174.
- Nerimanoğlu, Kamil Veli (1995). "Yunus Emre'nin Sentaks Özellikleri Üzerine". *Uluslararası Yunus Emre Sempozyumu Bildirileri 7-10 Ekim 1991*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yayını. Sayı:69. Kongre ve Sempozyum Bildirileri Dizisi:2. s.97-113.
- Ocak, Ahmet Yaşar (2012). "Yunus Emre: 13.-14. Yüzyıllar Arasında 'Bir Garip Derviş-i Kalender-Reviş' Yahut Önce Kendi Zaman ve Zemininin İnsanı". *Yunus Emre*. Editör: Ahmet Yaşar Ocak, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Anma ve Armağan Kitapları Dizisi. s.183-198.
- Short, M. (1996). *Learning About Language-Exploring The Language of Poems, Plays and Prose*- London, Longman, s. 125-158.
- Tatçı, Mustafa (1990). *Yunus Emre Dîvânı (İnceleme-Metin)*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tatçı, Mustafa (2008a). *Yûnus Emre Külliyyatı II, Yunus Emre Divanı, Tenkitli Metin*. İstanbul: H Yayınları.
- Tatçı, Mustafa (2008b). *Yûnus Emre Külliyyatı III, Risâletü'n-Nushiyye, Tenkitli Metin*. İstanbul: H Yayınları.
- Tatçı, Mustafa (2013). "Yûnus Emre". *İslam Ansiklopedisi*. 43. C. İstanbul: TDV Yayınları. s. 600-606.
- Timurtaş, Faruk Kadri (1972). *Yunus Emre Divanı*. Tercüman 1001 Temel Eser.
- Toprak, Burhan Ümit (1933). *Yunus Emre Divanı*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Tulum, Günay (2021). *Sinan Paşa'nın Nesrinde Ritmik Unsurlar (Tazarru'nâme Üzerinde Tahlil)*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Usta, Halil İbrahim (1995). "Yunus Emre'nin Dilinde Anlatım Zenginliği". *Uluslararası Yunus Emre Sempozyumu Bildirileri 7-10 Ekim 1991*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yayını. Sayı:69. Kongre ve Sempozyum Bildirileri Dizisi:2. s.89-96.
- Yavuz, Kemal (2019). "Bölüm 1: XIV.-XV. Yüzyıl Edebiyatı-I: Anadolu ve Azerî Sahası Türk Edebiyatı". *XIV.-XV. Yüzyıllar Türk Edebiyatı*. Editörler: Prof. Dr. Kemal Yavuz, Prof. Dr. Ahmet Kartal, Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- <https://sozluk.gov.tr/> erişim tarihi: 03.10.2021.

